

opmerking, die velen onzer uit ervaringen, die zij hun eigen patiënten hebben zien opdoen, gaarne zullen willen onderschrijven. De geneesheer, bij wien deze lijders troost zoeken, moet zijn behandeling tegen de oorzaak richten en zich daartoe, meer dan gewoonlijk geschiedt, vertrouwd maken met de grondslagen der psychiatrie.

D. H. KOETSER.

Eklampsie. — Bij de vele nierzieken, die TH. HEYNEMANN onder de troepen te velde in behandeling kreeg, vielen hem toch weer de talrijke punten van overeenkomst op tusschen uraemie en eklampsie. Vooral de door VOLHARD klinisch en door FAHR anatomisch beschreven zoogenaamde uraemische eklampsie, toont hetzelfde beeld als vele gevallen van eklampsie in de zwangerschap en het kraambed. Op grond van deze waarneming en daaraan vastgeknoopte overwegingen komt HEYNEMANN tot de volgende opvatting omtrent het ontstaan der eklampsie. Onder invloed van de in het moederlijke bloed overgaande bestanddeelen der placenta (theorie van VEIT) treden in moederlijke organen, zooals de lever en vooral de nieren, afwijkingen op. Die nierafwijkingen veroorzaken het *typische* ziektebeeld der eklampsie: krampen en bewusteloosheid, die als eklamptische uraemie is te beschouwen. Volgens VOLHARD en FAHR spelen daarbij hersenoedeem en verhoogde hersendruk een belangrijke rol. De behandeling dezer bepaalde gevallen van eklampsie met aderlating, lumbaalpunctie en trepanatie (ZANGEMEISTER) krijgt door deze opvatting dus nieuwen steun. De *atypische* gevallen van eklampsie zijn te verklaren als echte uraemie en overgangsvormen daarin; en als gevolg van de leverafwijkingen, die daarbij op den voorgrond treden. KARL RUGE II onderscheidt zelfs niereklampsie en levereklampsie (*Monatsschr. f. Geb. u. Gyn.*, 1918, Deel 47, Afl. 5, bldz. 425).

A. J. M. LAMERS.

OVERZICHT VAN WEEKBLADEN.

Berliner klinische Wochenschrift 1918, No. 28.

LUDWIG PICK. LEOPOLD LANDAU *zum 70. Geburtstag von seinen Schülern und Freunden.*

TH. LANDAU. *Die Grenzen der operativen Gynäkologie.*

EDMUND FALK. *Intrauterine Belastung und angeborene Wirbelsäulenverkrümmungen.*

NEUHÄUSER. *Die Wundbehandlung mit dem Katgutnetz.*

M. WEINREB. *Ein Beitrag zur Therapie der Ureterenverletzungen bei Laparotomien.*

HANS LANDAU. *Versuche über die Desinfektionswirkung von Sublimat, Jodtinktur und Providoformtinktur auf der menschlichen Haut.* — Bij ontsmetting der vingertoppen

bleek, dat één op duizend sublimaat in werkzaamheid duidelijk achterstaat bij die met alcohol 75 pCt. Sublimaat echter werkt nog na; soms een uur na de ontsmetting nog minder kiemen dan dadelijk erna. Merkwaardig is, dat de sublimaat-werking op verschillende tijden en op verschillende handen zeer uiteenloopt, wat wel aan scheikundige oorzaken te wijten is. Zeer onvoldoende werd ontsmetting met jood-tinctuur gevonden, nog onbevredigender die met providoform.

PICK. *Ueber die pathologische Anatomie des Paratyphus abdominalis.* (Schluss folgt).

Deutsche medizinische Wochenschrift 1918, no. 28.

AUGUST BIER. *Beobachtungen über Regeneration beim Menschen. XIV. Abhandlung: Regeneration in grösseren Lücken, die die ganze Dicke des Knochens betreffen.*

P. SCHRUMPF. *Die Häufigkeit luetischer Erkrankungen in der inneren Medizin.* — Bij 4280 patiënten der Berlijnsche universiteitspolikliniek werd in bijna 10 pCt. bij steeds daarop gericht onderzoek syphilis gevonden van inwendige organen; onder de laatste in 57 pCt. de organen van den bloedsomloop, met name der aorta; verder in 23 pCt. het zenuwstelsel. Slechts in 60 pCt. positieve reactie van WASSERMANN. In tal van gevallen positieve reactie bij gevoel van ziek zijn zonder localisatie op eenig inwendig orgaan. Nooit kan men te veel syphilis vermoeden. Lezenswaardige bespreking.

W. HOFFMANN. *Ueber die Erfolge regelrecht durchgeführter Malariaprovokationen.*

TSCHIPEFF und FÜRST. *Beobachtungen über Paratyphus A in Bulgarien.* — Epidemie in de Dobroedsja tegelijk opkomend met typhus. In 75 pCt. influenza-achtig, 3—4 dagen koorts, geringe zwelling van PEYER's plaques, hoofdpijn, geen roseola of miltzwelling, in 25 pCt. als lichte typhus met geringe roseola. Kweeking uit bloed reeds in de eerste dagen. Het ziektebeeld van dezen typhus der warme klimaten wijzigt zich zeer naarmate van de landstreken en klimaten.

Fritz SCHLESINGER. *Eine neue Infektionskrankheit?* — Uit het begin der epidemie te Berlijn. Plotseling hooge koorts, 1—2 dagen duur, alleen hoofdpijn.

M. GIOSEFFI. *Vergiftungen mit Rizinussamen.*

SIEGFRIED WOLFF. *Hemmungen der Säuglingsfürsorge.*

PAUL RISSMANN. *Ueber Fürsorgebestrebungen.*

Standesangelegenheiten. EBERMAYER. *Rechtsfragen aus der ärztlichen Praxis.*

ABEL. LEOPOLD LANDAU zu seinem 70. Geburtstag.

F. VOELCKER. MAX WILMS †.

Der bakteriologische Charakter der „Spanischen Krankheit“.

Kleine Mitteilungen.

The British medical Journal No. 3000, 29 Juni 1918.

RICHARD CHARLES. *Gunshot wounds of the knee-joint: the conservative operation at the casualty clearing station.*

F. RUPERT SNELL. *The knee-joint capsule: radiographic study.*

FRANK HATHAWAY. *The abuse of drainage tubes.*

D. M. HUGHES. *Anomalous muscular action in nerve injuries.*

BENJAMIN MOORE. *Early cardiac breathlessness and "buffer-salt" deficiency in the blood.*

— LEWIS en BARFORD vonden, dat kortademigheid bij inspanning evenzeer, ja veelvuldiger voorkomt bij soldaten zonder klepvliesgebreken dan met deze. Zeer vaak werd in de voorgeschiedenis rheumatische koorts gevonden. BARFORD vond bij stenose der mitralis gebrekkige regulatie van de bloedreactie. Dit is dus waarschijnlijk ook de oorzaak der kortademigheid bij personen zonder klepvliesgebrek. LEWIS schrijft dit toe aan stoornis der bufferzouten. MOORE komt hiertegen op. De reactie wordt bepaald door de amphotere plasma-proteïnen, zooals hij reeds lang geleden aantoonde. Zij binden de zouten en wel zoo, dat daardoor de H-ionen-concentratie dezelfde blijft, althans binnen zekere grenzen. De hoeveelheid der zoogenaamde bufferzouten is daartoe ten eenemale onvoldoende. De stoornis hangt samen met neuromusculaire overspanning.

W. GORDON. *Cardioptosis.* — Schrijver kon nergens iets vinden omtrent ptosis van het hart en beschrijft 2 gevallen, waarin de punt bij liggen in de 5de, bij staan in de 6de tusschenribsruimte was te vinden.

J. A. WIJNHOF.

Wiener klinische Wochenschrift 1918, No. 29.

J. KYRLE. *Bemerkenswerte histologische Befunde bei Psoriasis vulgaris.* — In het stratum spinosum vindt KYRLE cellicaampjes, die ontstaan uit de nucleoli, welke na zwelling uit de kern gestooten zouden worden en als vrijliggend acidophiel cellicaampje optreden. Deze lichaampjes komen in uiterlijk zeer sterk overeen met de lichaampjes van GUARNERI, waaruit KYRLE een argument put, om de oorzaak van de psoriasis te zoeken in een chlamydozoënbesmetting.

VICTOR NEUDÖRFER. *Der retikulo-endotheliale Apparat bei malignen Neoplasmen.*

ARTHUR VON SARBO. *Ein Fall von sogenanntem lokalisierten Tetanus infolge einer*

Stichverletzung. — VON SARBO geeft de ziektegeschiedenis van een man, die, door een messteek aan de rechter zijde van den hals verwond, na twee dagen verschijnselen van tetanus vertoonde. De besmetting had waarschijnlijk plaatsgevonden in den stam van den nervus ulnaris; na voorafgaande prikkelingsverschijnselen ontwikkelde zich een atrophische ulnarisverlamming zonder sensibiliteitsafwijkingen, terwijl de motorische gangliëncellen van den linker arm, rechter buikhelft en beide beenen alleen een overprikkeling ondergingen, die tot krampen en hypertonie leidde. Met uitzondering van de atrophie der interossei genas patiënt. Plaatselijke tetanus, met uitzondering van hoofdverwondingen, is bij den mensch zeer zeldzaam.

JULIUS DONATH. *Hysterische Kieferklemme nach Unterkieferbruch, Heilung durch suggestive Faradisation.*

HELENE DEUTSCH. *Kasuistik zum induzierten Irresein.* — Geeft uitvoerige ziektegeschiedenissen van twee hysterische leugenaars, die er in slagen hun eigen familieleden met hun waanvoorstellingen te besmetten.

L. SZTANOJEVITS. *Ueber psychogen bedingte assoziierte „Blickparesen“.* — De ziektegeschiedenis van twee hysterielijders, welke na een verwonding aan de ledematen amaurose en „déviation conjugée” vertoonden.

Militärsanitätswesen. ADOLF LANG. *Ueber die Behandlung der Hüftgelenks-schutzverletzungen.*

Demonstrationsabend im K. u. K. Garnisonsspital n°. 2 im Wien.

J. ED. ST.

Münchener medizinische Wochenschrift 1918, No. 29.

C. RITTER. *Die Behandlung eitrig-septischer Gelenkentzündungen nach Schutzverletzung im geschlossenen Gipsverband.* — Na de gunstige ervaringen, met het gesloten gipsverband opgedaan bij tuberculeuse been- en gewrichtsaandoeningen en bij osteomyelitis, bericht RITTER over opmerkelijk goede uitkomsten, met dit verband verkregen bij een groot aantal schotwonden van gewrichten. Het verband moet aanvankelijk wat vaak, om de 6—8 dagen, vernieuwd worden, later om de 14 dagen. Zeer snel nemen zwelling en afscheiding af, terwijl ook met betrekking tot de beweeglijkheid de uitkomsten zeer goed zijn. Lezenswaardig artikel.

W. STEPP. *Ueber den Cholesteringehalt des Bluteserums bei Krankheiten.* — STEPP bepaalt dit colorimetrisch volgens AUTENRIETH en FUNK en vond normaal 0.13—0.17 gram in 100 cm³ serum. Men leze in het oorspronkelijke de uitvoerig toegelichte tabellen van een groot aantal bepalingen bij lijdens aan diabetes, lever-, nierziekten, koortsige ziekten, arteriosclerose enz..

BOEHNCKE und ELKELES. *Ruhrschutzimpfungen mit Dysbakta.* — Gunstige ervaringen bij 10000 inenting, geen ernstige reacties. Geen volmaakte bescherming tegen de ziekte, doch bij ingeënte personen zelden ernstig verloop en bijna nooit doodelijk verlopende gevallen. Men ente 3 maal in met 5—7 dagen tusschentijd. De inenting beschut minstens 3 maanden.

BILKE. *Ueber abnorm lange Inkubation bei Malaria.* — Drie gevallen, bij welke de ziekte minstens 6¹/₂ maand, nadat de patiënten een malariastreek verlaten hadden, optrad.

H. SELTER. *Zur Methodik der WASSERMANNschen Reaktion und die Frage ihrer Zuverlässigkeit.* — SELTER bespreekt uitvoerig de verschillende bronnen van fouten bij deze reactie; hij acht haar alleen van beteekenis in handen van een ervaren onderzoeker, die zelf het geheele onderzoek verricht.

B. STUBER. *Zur Chemotherapie der Typhusbazillenträger. II. Mitteilung.* — STUBER bericht over een reeks nieuwe gevallen. Hij kiest nu van de cystineverbindingen cysteinekwikchloride (cystinal) en geeft 4 weken lang 3 maal 2 tabletten daags. Ongeveer 90 pCt. van zijn 58 gevallen werd bacillenvrij. Bij sommige patiënten trad stomatitis op. De minder gunstige uitkomsten van GEIGER wijt hij hieraan, dat deze bijna alleen zeer verouderde gevallen behandelde.

KAULLA. *Zur Frage der Bekämpfung der Geschlechtskrankheiten.*

P. MATHES. *Zur Fernhaltung der Röntgenase.* — Beschrijving van een gewijzigde inrichting van de Röntgenkamer.

VON ANGERER. *Ueber das Desinfektionsmittel Parol.* — Parol (parachloormetacresol in alcalische oplossing) blijkt krachtiger te ontsmetten dan carbol; men neme de concentratie wat sterker dan in de gebruiksaanwijzing staat aangegeven. Voor praktisch gebruik is de 0.6 pCt. oplossing het meest geschikt.

FESSLER. *Eine neue Zusammensetzung des englischen Infanterie-Spitzgeschosses.* — Dit blijkt in zijn voorste derde gedeelte in plaats van aluminium een lichte kern van samengeperst papier te bevatten, waardoor nog meer dan vroeger versplinteringen van den kogel met haar gevolgen voorkomen.

E. STEINITZ. *Ein interessanter Fall von Geschosswanderung.*

ARNETH. *Notiz zur Behandlung der Sykosis barbae parasitaria.* — ARNETH beveelt de oude methode: uitgebreide epilatie en PRIESSNITZ' verbanden met 2 pCt. oplossing van acetat aluminicus, warm aan.

A. ELLINGER und L. ADLER, *Thymolester als Darmdesinfizientien.* — Schrijvers bevestigen de ongunstig uitgevallen dierproeven van LANDAU met thymolpalmitaat en thymololeaat; niettemin wijst de klinische ervaring erop, dat thymolpalmitaat een goed ontsmettingsmiddel van den darm is.

G. P. HATZIWASSILIU. *Eine neue Verfeinerung der WASSERMANNschen Reaktion.* — De gewijzigde reactie volgens MANDELBAUM geeft inderdaad soms andere uitkomsten dan de oorspronkelijke reactie, doch nooit positieve uitkomst, als de reactie van WASSERMANN negatief uitvalt.

La Presse Médicale 1918, No. 32.

M. LABBÉ et M. MARCORELLES. *Les grands oedèmes chlorurémiques en dehors des nephrites.* — In 2 gevallen zagen schrijvers als naziekte van dysenterie een algemeen oedeem met anasarka optreden, dat onmiddellijk verdween na een dieet zonder zout. De oorzaak kon niet in hart, lever of nieren gevonden worden. Schrijvers weten geen andere verklaring te geven, dan dat door de dysenterie een „état humoral hydropigène” is opgetreden.

P. DESFOSES. *Soins à donner aux moignons.* — Met vele afbeeldingen.

E. ANTOINE. *Un cas de tétanos tardif.*

C. LEVADITI. *Technique de l'examen bactériologique des plaies de guerre, en vue de l'intervention chirurgicale.* — Schema van onderzoek.

E. CHAUVIN. *Les tétanos localisés des membres.* — CHAUVIN bespreekt deze aan de hand van 6 gevallen. Hij beschouwt dezen vorm van tetanus als een gevolg van onvoldoende immuniseering van het organisme; hij doet zich alleen voor bij met serum behandelde patiënten.

P. SMIT.

NEDERLANDSCHE LITERATUUR.

Medisch Weekblad. — XXV, 14: M. A. VAN ANDEL, De dokters van MOLIÈRE op het Hollandsch tooneel. — 15: C. N. VAN DE POLL, De Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der geneeskunst en de specialisten; M. A. VAN ANDEL, De dokters van MOLIÈRE op het Hollandsch tooneel. — 16: M. A. VAN ANDEL, De dokters van MOLIÈRE op het Hollandsch tooneel. — 17: C. N. VAN DE POLL, Onze taal. — 18: W. L. L. CAROL, Dermatomyosen.

Geneeskundige Bladen. — Twintigste reeks, N°. VI: W. L. L. CAROL, De diagnostische waarde der complementbindingsreactie bij verschillende ziekten, in het bijzonder bij dermatomyosen.

Tijdschrift voor Ongevallen-Geneeskunde. — III, 7: F. H. KOOY, Epicondylalgie; P. H. VAN EDEN, In dubiis pro reo; P. H. VAN EDEN, Gumma voor sleutelbeenbreuk aangezien; A. M. FURSTNER—RISSELADA, Haemoptoë als gevolg van bedrijfsongeval.

Nederlandsch Maandschrift voor Verloskunde en Vrouwenziekten en voor Kindergeneeskunde. — VII, 7: B. NIERSTRASZ, De therapeutische waarde der curettage; N. ADRIANI, Zwangerschap en geboorte bij de Toradja's van Midden-Celebes; R. P. VAN DE KASTEEL, De specifieke diagnose „tuberculeuze meningitis”; N. I. HEIJBROEK, Zuigelingenpathologie, voedingsstoornissen en hygiëne.

Psychiatrische en Neurologische Bladen. — 1918, no. 3: E. WINKLER-JUNIUS, Neurogliaveranderingen bij carcinoommetastasen in de hersenschors; M. J. VAN ERP TAALMAN KIP, Das Verhältnis der Kraft beider Hände bei verschiedenen Rassen; C. T. VAN VALKENBURG, Over de organisatie der sensibiteit in de groote-hersenschors; F. J. STUURMAN, Congenitale alexie; C. U. ARIËNS KAPPERS, In memoriam LUDWIG EDINGER.

Tijdschrift van de Vereeniging van Homoeopathische Geneesheeren in Nederland. — II, 3: D. K. MUNTING, De medicamenteuze behandeling van diabetes mellitus; J. N. VOORHOEVE, De homoeotherapie van het acut en chronisch gewrichtsreuma. II; J. N. VOORHOEVE, Een geval van atypische polyarthritis urica.

Janus. — XXIII, 3 en 4: K. K. K. LUNDSGAARD, BORRI—THOMAS BARTHOLIN—HENRIK SKRIVER; J. VAN WAGENINGEN, Die Namen der vier Temperamente; HENRI LECLERC, La médecine est-elle d'origine empirique?

Tijdschrift voor vergelijkende Geneeskunde. — III, 4: M. D. HORST en O. L. E. DE RAADT, De juiste namen voor de Javaansche groote huisrat en de sawahrat; SJ. DOUMA, Over de virulentie van vogeltuberkelbacillen na passage door het lichaam van zoogdieren; A. J. WINKEL, Het voorkomen van tuberkelbacillen in het bloed en de melk van het rund; de beteekenis hiervan uit een wetenschappelijk en uit een hygiënisch oogpunt; S. G. ZWART en H. S. FRENKEL, Een geval van z.g. blastomycosis bij het rund; W. C. DE GRAAFF, De biochemische eigenschappen der paratyphusbacillen.

Geneeskundig Tijdschrift voor Nederlandsch-Indië. — LVIII, 1: *Mededeelingen uit het Geneeskundig Laboratorium te Weltevreden*: G. GRIJNS, Beknopt verslag over de werkzaamheden aan het Geneeskundig Laboratorium gedurende het jaar 1916; P. C. FLU, Beknopt verslag van de werkzaamheden aan het Geneeskundig Laboratorium gedurende het jaar 1917; G. GRIJNS, Rapport omtrent het onderzoek der drinkwatervoorziening van Banjermasin; G. GRIJNS, Verslag omtrent het onderzoek der bronnen te Egaharap en Pahoman; P. C. FLU, Onderzoekingen over meningococcendragers; P. C. FLU, Experimenteele bijdrage tot de kennis van het bacillendragen bij de bacillaire dysenterie; P. C. FLU, Onderzoekingen over protozoën uit den menscheijken darm; P. A. A. F. EIJKEN, Bodemonderzoek te Soerabaja; P. A. A. F. EIJKEN, Een eenvoudige methode van watervoorziening; P. A. A. F. EIJKEN, Grondwater als watervoorziening (onderzoek van Nortonwater te Tjilatjap); P. A. A. F. EIJKEN en B. C. P. JANSEN, Waterleiding Batavia; P. A. A. F. EIJKEN, Verontreiniging van de Tjiberesrivier door afvalwater van de spiritusfabriek Paboecaran (res. Cleribon); P. A. A. F. EIJKEN, Kan water voor het onderzoek eenige dagen in een ijskistje bewaard worden?; B. C. P. JANSEN, Faecaalcarcoma; B. C. P. JANSEN, Het gehalte aan in vet oplosbare vitamines in klapperolie; B. C. P. JANSEN, Is vitamine identiek met secretine?; F. WEEHUIZEN, Microchemisch onderzoek bij opsporing van muntvervalsching; F. WEEHUIZEN, Benzidinekleurende aether, een mogelijke foutenbron bij bloedonderzoek; F. WEEHUIZEN, Vermenging van melk met santen en blikkenmelk; P. C. FLU, Over het voorkomen van agglutininen tegenover FLEXNER-bacillen in het bloedserum van normale personen in Batavia; P. C. FLU, Onderzoek naar de verbreiding van de larven van de filaria Bancrofti onder verschillende bevolkingsgroepen van Nederl. Indië; P. C. FLU, Onderzoekingen over de verbreiding van darmparasieten en wel in het bijzonder van de tetragena-amoebe en haar cysten onder de bewoners der kampongs van Batavia; P. C. FLU, Hoe lang kunnen bloedvlekken op voorwerpen, die gedurende enkele dagen achtereen aan de directe werking der zonnestralen zijn blootgesteld geweest, worden aangetoond? — 2: C. BONNE, De parasieten der Surinaamsche huidleishmaniose (boschyards); C. BONNE en A. VERHAGEN, Een geval van venerisch

granuloom in het gelaat en enkele opmerkingen over de diagnostiek dezer ziekte en haar specifieke therapie met tartarus emeticus; E. P. SNIJDER, Rapport over de dysenterie-epidemie in Tanah-Poetih en omgeving, Mei-Augustus 1917; S. L. BRUG, Enkele opmerkingen over de nomenclatuur van eenige nieuwere parasieten uit den menscheijken darm; A. H. NIJLAND, Typhus, cholera en pokken in het Nederlandsch-Indische leger en de prophylactische entingen tegen deze ziekten; J. DE RUYTER, Analytische beschouwingen en waarnemingen over het herkennen van optotypi.

P. M.

BOEKAANKONDIGINGEN.

J. TH. PETERS, *Over epi- en pericellulaire amyloiedafzetting*.
Academisch Proefschrift, Utrecht 1917.

Hoofdstuk I tot en met VIII geven een duidelijk overzicht over het amyloied-vraagstuk. Met betrekking tot de amyloiedreacties raadt schrijver aan, de weefselstukjes in 10 pCt. formol te fixeeren, doch niet langer dan 24 uur, en de coupes te kleuren met een slappe joodgroenoplossing (1 op 300 water) gedurende 24 uur; de roodmetachromasie van het amyloied bleef bij insluiting in glycerine maanden lang bestaan.

De laatste 19 van het 66 bladzijden groote proefschrift geven verslag over eigen onderzoek, dat in hoofdzaak het amyloied van de bijnier betreft. In alle twaalf door schrijver onderzochte gevallen werd het amyloied gedeeltelijk aan de bloedvaten en het interstitium gevonden, voor een ander deel om de bijniercellen (pericellulair) aangetroffen; deze laatste wijze van voorkomen is tot nu toe in de literatuur niet beschreven; in sommige gevallen was de pericellulaire amyloiedafzetting zeer gering. Men vindt de schorscellen door een smallere of bredere schaal van amyloied omgeven; zij sterven daarbij niet dadelijk af, maar „worden kleiner en kleiner, waarbij ook de kern atrophieert en ten slotte verdwijnt de cel spoorloos”. De atrophie der cellen zou door den druk van het amyloied, alsook door onvoldoende voeding, worden teweeggebracht. Schrijver meent, dat het amyloiedschaaltje dikker wordt door amyloiedafzetting tegen den binnenwand van het schaalte (dus pericellulair) en niet door appositie aan de buitenzijde van het schaalte; dat blijkt uit de waarneming, dat amyloiedkogeltjes, waaruit de cellen waarschijnlijk door atrophie zijn verdwenen, ongeveer de grootte hebben der normale schorscellen; het dikker worden der amyloiedschaaltjes geschiedt dus ten koste van het volumen der schorscellen.

Meestal overweegt de pericapillair-interstitieele afzetting, soms echter de pericellulaire. In zijn slotsommen wijst schrijver er op, dat in de literatuur de amyloiedafzetting tegen cellen herhaaldelijk is beschreven, zonder dat er echter nadruk op wordt gelegd. Zoo is amyloiedafzetting beschreven tegen de buitenvlakte van de endotheelbuis der capillairen, tegen de spiercellen der kleine arteriën, tegen de buitenvlakte der endotheliën der aderen, tegen vetcellen, tegen epitheliën, zooals in de membrana propria van nier en andere klieren, tegen hartspiercellen.

Schrijver beschouwt de door hem waargenomen pericellulaire